

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 24

Fylke: Nord-Trøndelag

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Agndal

Emne: Måltider og mat

Bygdelag:

Oppskr. av: Anton Skugstad

Gard:

(adresse): Stein Kjer.

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *teigt røynsle*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Bonde og husmannsmiljø

SVAR

1) Måltidene om dagen i eldre tider var: Møråsbrot, frokost, dugurd, ettermiddagskaffe, Non, kvellbeik, kveldsverd.

Nå har en: frokost, middag + kaffe non og kveldsverd både sommer og vinter.

I eldre tid var det møråsbrot kl. 5 frokost kl. 8. middag kl. 12. kaffe kl. 1 non kl. 4. kvellbeik kl. 6. og kveldsverd kl. 8.

Nå frokost kl. 7 middag kl. 12 kaffe kl. 1 eller 1/2 2, non kl. 5.

Dersom arbeidet ute i områdene slutter da er det kvellverd i 8-9 time om kvelden.

Det var ingen forskjell på sommer og vintertid

2) Det var i eldre tid etstrømmat ved visse slag arbeid som besking og slakting o. l.

3) Det var dugurd som ble ansett som hovedmåltid uten forskjell sommer og vinter.

En hadde flere måltider med varm rett. Således fikk en til frokost oppstekt den granen som ble tilover kvelden for.

Den ble stekt sammen med fleskskiver og ble spist varm sammen med fleskefeit og fleskestykker.

Til Middags var det merken alltid varm rett.

Sommers tid kunde det hende at en til midday brukte gjukkemelk (gjutmilk) En braut flabberød meddi. På en varm dag var dette god kost.

7) Noen dager i uken hadde sin særskilt mat. Hørdag var det som oftest spekerild og potet.

Det var kjøtt 2 ganger i uken. Den ene av dagene var bettasup.

Det var også sild en dag foruten hørdag. En kalla det sildgryn og var arrublet i likhet med bettasup - med den forskjell at det var opprensket sild i stedet for kjøttbiter i suppen. Og så var det klopsmilk en dag (kollermilk)

Så var det fisk 2 dage i uken. Første tirsdag i faste kalla en for fisktirsday og ^{de} måtte det være feit mat.

En brukte flabberød til hovedmåltidet og da helst til spekfesk og kjøtt, likeså sild og fisk.

Månedel i eldre tid for vinteren:

Mandag: 1 dram brunvin og brødskjåke

frukost: oppstekt grøt og stekt fisk.

lunsj: kald saltfisk og fisk og potet.

Kaffe og et smul smørbrød.

nor: Brød, potetkalle smør og ost + kaffe.

kveldsmat: Grøt og melk

Tirsdag: som foran.

frukost som foran.

Lunsj: kalle melk (kalsoppemelk)

Kaffe og smørbrød.

nor som foran.

kveldsmat: Grøt og melk.

Onsdag: som foran

frukost: som foran

Lunsj: Sildsuppe (sildsuppe)

nor: som foran

kveldsmat: Grøt og melk

Torsdag: som foran

frukost -

Lunsj: salt-ur, potet og melksuppe

nor: som foran

kveldsmat: Grøt og melk

Friday: som foran

frukost som foran

Lunsj: Skubbe og fisk

nor: som foran

kveldsmat: Grøt og melk

Lørdag: som foran

frukost som foran

Lunsj: Spekesild og potet, suppe

nor som foran

kveldsmat: Grøt og melk

Sunday: Kaffe og kringle
 frokost: Smørbrød og ost
 Dagens: Grant vodd av melk + 1 egg
 non: Kaffe og brød og ost
 Kvelds: Grant av melk.

Før sommeren:

Monday: Kaffe og brødstive eller potetkake
 frokost: brød, potetkake, ost, kaffe
 Dagens: Spekkeljøtt og potet
 Kaffe og smørbrød
 non: Tjukkmelk og brød
 Kvelds: Kaffe, brød eller potetkake
 Kvelds: Grant av melk.

Tuesday: Som foran
 frokost: som foran
 Dagens: Kålgrøt, saltkjøtt og fisk
 Kaffe og brød
 non: Tjukkmelk og brød
 Kvelds: Kaffe og brød eller
 potetkake
 Kvelds: Grant av melk

Wednesday: Som foran
 frokost: Brød og potetkake og
 sprøyt melk. (Eggs, summer)
 Dagens: Spekkeljøtt, potet og suppe
 Kaffe
 non: Tjukkmelk og brød
 Kvelds: Kaffe og waffelkake
 Kvelds: Grant av melk

Thursday: Som foran
 frokost: Potetkake, brød og Kaffe
 Dagens: Saltfisk, potet og suppe
 non: Tjukkmelk og brød
 Kvelds: Kaffe og smørbrød
 Kvelds: Grant av melk.

Fredag: Som foran
 Frukost: Brød, vaffer og kaffe
 Dagens: Kludde og flødeskild
 med mæsmørdsuppe
 Kaffe
 med Tjuksmilk og brød
 Kveldbit: Kaffe og brød
 Kveldmad: Grant og melk

Lørdag: Som foran
 Frukost: Brød, potetkake, kaffe
 Dagens: Spekesild, potet og
 melk suppe.
 Kaffe.
 M: Tjuksmilk og brød
 Kveldbit: Kaffe og brød
 Kveldmad: Grant og melk.

Søndag: Frukost: Kaffe, brød og vaffer
 Dagens: Kolt kjøtt, peisk, potet
 og røkerbrøgraut
 med sukker og melk.

Om sommeren i varmen
 når en varb lens for kveimbrugga
 öl brukte en som best drikk
 var som kallast "bleng". Det
 var surmelk blandet med vatn.
 Dette var bra for å slukke tørsten.

12) I dag er det stor forskjell på
 matsedlen på grunn av at de
 unge gjenter har gått husmorsskole.
 Det er nå gjensaker til alle
 middagsretter.
 Skal en nevne en mat som
 er særlig ondyktig så må det
 bli Kålgraut med feit og Røkt
 selt kjøtt og fleisk til.

6

Av mat som brukes andre steder
og ikke her kan nevnes Matrell.
Den gamle dverbro og Matrell
spiser lik herger i endte her.
7 eldre ^{lid} spiste en heller ikke
beskjelt her.

Matsituasjonen under annen
verdenskrig forandret kostholdet
både midlertidig. Kostholdet
er nå stort sett det
sammne som for siste
krig. Sopp, tørkede bær og
kaffeblanding er det slut
med nå.

Napper er brukt både
før, under og etter krigen
Det som er nevnt i matredden
for vinteren om at manfølka fikk
en dram og litt flabbid for det gikk
på løren tel 5. om morgenen har
gj for min far kunde høvert
Skingsbod f. 1848 (nå død).

AS.

5065

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING